

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-1848/22-E

Název	Základní škola a Mateřská škola Orlické Podhůří
Sídlo	Říčky 59, 562 01 Orlické Podhůří
E-mail	zsorlickepodhuri@seznam.cz
IČO	70 981 523
Identifikátor	650 051 173
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Jitka Bulvová, MBA
Zřizovatel	obec Orlické Podhůří
Místo inspekční činnosti	Říčky 59, Orlické Podhůří Rviště 24, Orlické Podhůří
Inspekční činnost na místě	15. a 16. 12. 2022

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti vykonané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, včetně hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů pro základní a zájmové vzdělávání.

Charakteristika

Základní škola a Mateřská škola Orlické Podhůří (dále škola) vykonává činnost základní školy, mateřské školy, školní družiny, školní jídelny a školní jídelny–výdejny. Kapacita základní školy byla od minulé inspekční činnosti na základě rekonstrukce druhého podlaží

navýšena ze 40 na 50 žáků, naplněna je však pouze částečně. Aktuálně se ve třech třídách vzdělávalo celkem 32 žáků 1. až 5. ročníku ve třech třídách, ročníky jsou různě spojovány podle předmětů. Základní škola eviduje tři žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a jednoho žáka s odlišným mateřským jazykem. Vzdělávání v základní škole je vedeno podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Budova je bezbariérová.

Jednotřídní mateřská škola v době inspekční činnosti evidovala 24 dětí, z toho dvě byly mladší tří let a pět, včetně jednoho dítěte s odkladem povinné školní docházky, plnilo povinné předškolní vzdělávání. Vzdělává se zde i jedno dítě se speciálními vzdělávacími potřebami.

Do jednoho oddělení školní družiny bylo aktuálně přihlášeno 20 žáků 1. až 5. ročníku, její kapacita je téměř naplněna (21). Vzdělávání je uskutečňováno podle Školního vzdělávacího programu pro školní družinu.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy působí ve své funkci od roku 2010. Od školního roku 2022/2023 část kompetencí týkající se chodu mateřské školy přenesla na svou zástupkyni pro předškolní vzdělávání, která má sníženou míru přímé pedagogické činnosti a v předcházejících letech působila jako vedoucí učitelka. Zodpovědná je zejména za realizaci a kvalitu pedagogického procesu, i když ředitelka do mateřské školy orientačně vstupuje a vede jednání pedagogické rady. Hospitační činnost provádí v obou školách ředitelka školy, v mateřské také její zástupkyně.

Mezi hlavní koncepční záměry ředitelky, které se jí postupně daří naplňovat, patří další zlepšování materiálních a prostorových podmínek školy, vytváření podnětného prostředí pro vzdělávání žáků s důrazem na rozvoj osobnosti, dobrou úroveň vzdělávání, propojení školních a mimoškolních aktivit, prezentaci na veřejnosti a otevřenost školy vůči obci. V realizovaném předškolním vzdělávání se odráží přijaté pedagogické záměry podpořené dotačními programy, např. v letošním školním roce je pozornost věnována práci s digitálními vzdělávacími pomůckami. Pro zkvalitnění činnosti mateřské školy jsou využívány dílčí hodnotící procesy, ale přijaté závěry se do vlastního vzdělávání promítají pouze částečně.

Úvodní pedagogické rady probíhají společně pro všechny pedagogy školy, další pro základní školu a mateřskou školu odděleně. Vzájemná informovanost všech pracovníků je zajišťována zejména pravidelnými týdenními poradami, kde jsou probírány organizační záležitosti i vzdělávání dětí a žáků.

Pedagogický sbor základní školy je dlouhodobě stabilizovaný, výuku zajišťuje pět pedagogických pracovníků, z nichž jedna dokončuje studium na vysoké škole pedagogické, druhá (vychovatelka školní družiny) vyučuje převážně předměty s převahou výchovného působení. Vzdělávání v mateřské škole zajišťují kromě zástupkyně pro předškolní vzdělávání dvě odborně kvalifikované učitelky, jedna se zkráceným úvazkem (0,129), která zároveň zastává pozici asistentky pedagoga s úvazkem 0,5. Nepříliš příznivým zjištěním je stávající nerovnoměrné rozložení její přímé pedagogické činnosti, které není s ohledem na charakter speciálních vzdělávacích potřeb dítěte zcela ideální.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků se dařilo realizovat i v období distanční výuky, učitelky se zúčastňovaly různých webinářů. V tomto školním roce se zaměřily na podporu digitálních kompetencí, rozvoj odborných a osobnostních dovedností. Zaměření vzdělávání vychází zejména z výsledků hospitační činnosti, z pohovorů s pedagogy a jejich profesního

portfolia pro daný školní rok. S finanční podporou z různých projektů a šablon se daří další vzdělávání realizovat.

Škola má vypracovaný *Minimální preventivní program*, který začleňuje do předmětů i výukových projektů aktuální trendy či konkrétní problémy, každý rok je vyhodnocován. Učitelky řeší minimum případů nevhodného chování dětí a žáků, k čemuž přispívají malé třídní kolektivy i vyšší počet pedagogů školy. V efektivní prevenci sociálně patologických jevů se pozitivně odráží také nabídka mimoškolní zájmové činnosti, které se účastní většina žáků. Ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Ústí nad Orlicí jsou realizovány programy na zjišťování klima třídních kolektivů.

Prostorové a materiální podmínky se od poslední inspekční činnosti výrazně zlepšily. Základní škola byla rozšířena o další podlaží, kde vznikla sborovna, ředitelna, sociální zařízení, další učebna a víceúčelové prostory (školní poradenské pracoviště). Zlepšilo se vybavení digitální technikou, škola zakoupila notebooky, tablety pro učitele i žáky, získala kompletní vybavení k výuce nové informatiky (Blue-Bot, Ozobot, lego Education WeDo). Jejich využití v průběhu inspekční činnosti však bylo pouze občasné. V mateřské škole proběhla rekonstrukce hospodářské místnosti pro bezproblémové zajištění jejího chodu. Průběžně jsou doplňovány hračky a didaktické pomůcky, nyní zaměřené mj. na elektronické (např. Albi tužka a programovatelná včelka Bee-Bot. Při pobytu venku škola funkčně využívá nejen vlastní zahradu, ale i blízké okolí.

Školní družina sídlí v jedné z kmenových učeben v přízemí základní školy. Účastníci zájmového vzdělávání využívají také další prostory budovy, vybavenou školní zahradu s venkovní učebnou, obecní park a blízké přírodní prostředí.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Sledované hodiny v základní škole byly připravené, měly jasně stanovené cíle, metody a formy výuky v převážné části podporovaly jejich dosažení. V úvodu učitelky často zařazovaly vhodnou motivační složku s možností zapojení a vlastního vyjádření žáků, převládala vlná pracovní atmosféra. Uplatněné metody v několika hodinách umožňovaly činnosti mimo lavice, občas v kruhu na koberci. Frontální formy práce byly v několika hodinách střídány činnostmi ve skupinách či dvojicích, připomínána byla vzájemná spolupráce a pomoc mezi žáky. Jejich nízké počty ve třídách přispívaly k uplatňování individuálního přístupu učitelek k nim. Zadávaná samostatná práce logicky navazovala na přímé činnosti, byla smysluplná, přiměřená. V několika hodinách učitelky vhodně uplatnily mezipředmětové vztahy, učivo využily výchovně. Zájem o předmět často podporovaly zařazováním zajímavostí a propojením učiva s reálným životem s využitím znalostí žáků. Při řešení některých úloh žáci mohli občas využít možnost volby řešení se zdůvodněním. Cíleně byl podporován pozitivní vztah žáků k přírodě, ochraně živočichů s uvědoměním jejich přizpůsobení obtížným životním podmínkám. Vzájemná komunikace učitelek se žáky byla vždy přátelská, pozitivní, podporováno bylo vzájemné naslouchání.

Hodiny byly většinou uzavřeny pochvalou žáků, pouze výjimečně proběhlo závěrečné upevnění učiva se shrnutím hodiny a splněním cílů společně se žáky. Na rozdílné úrovni bylo zařazování sebehodnocení žáků, v několika bylo velmi zdařilé, smysluplné, někde spíše formální nebo žádné. Všechny sledované hodiny byly podloženy různým množstvím názorného materiálu a didaktickými pomůckami. Na rozdílné úrovni bylo využití dostupné digitální techniky, občas byla využita učiteli, minimálně žáky. Diferenciace učiva nebo zadání práce žákům rychleji pracujícím či nadaným se ve výuce objevily pouze občas.

Vzdělávání v mateřské škole vycházelo z třídního vzdělávacího programu zpracovaného v návaznosti na Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání *Rok v mateřské škole*. Ve stávajícím způsobu plánování konkrétní vzdělávací nabídky jsou však omezeně využívány poznatky z hodnotících mechanismů (zejména pedagogická diagnostika a závěry z hodnocení dílčích podtémat), což plně nepodporuje maximálně možnou efektivitu vzdělávání. V některých dílčích situacích to částečně kompenzoval uplatňovaný individuální přístup. Vzdělávání probíhalo v běžném pojetí bez rozsáhlejšího propojování spontánních a rozmanitě zaměřených řízených činností. V souvislosti s tím bylo zaznamenáno narušení plynulosti vzdělávacího procesu prostoji v důsledku zvýšené organizovanosti spojené s hromadnými přechody dětí ke společným činnostem nebo při stolování. Kromě toho docházelo k potlačení učení se přijímat odpovědnost za vlastní jednání.

Při spontánních činnostech měly děti většinou dostatek možností pro herní vyžití na základě samostatného rozhodování. S přehledem si vybíraly z volně přístupných hraček a didaktických pomůcek, část dětí upoutala stolní hra s pravidly. Při mnohých činnostech si děti upevňovaly zkušenosti v oblasti vzájemných vztahů a kooperativních dovedností v menších skupinách i ve dvojicích. Příliš se již dětem nedostávala možnost ovlivnit svojí volbou řízené činnosti. Byly realizovány se všemi dětmi společně s využitím zejména obvyklých metod práce a jen s minimálním rozlišením obsahu vzdělávací nabídky s ohledem na věkově složení dětského kolektivu a potřeby jednotlivců. To bylo zaznamenáno pouze v rozdílnosti didakticky zaměřeného úkolu pro mladší a starší děti, jehož plnění všemi současně však příliš neumožňovalo sledovat a korigovat počínání jednotlivců. Vlivem uplatňovaných postupů a míry podchycení vnitřní motivace se střídaly fáze, kdy děti byly aktivní, zaujaté, a kdy některé zaujímaly spíše pasivní nebo rušivý postoj. Tím se účinnost vzdělávacího procesu z hlediska osvojování klíčových kompetencí dětmi v dílčích případech snižovala.

Realizované záměry jsou často orientovány na děti v povinném předškolním vzdělávání, směřují k úspěšnému pokračování v 1. třídě základní školy. Patrný byl rozvoj dovedností předcházejících čtení a psaní, matematických představ a jemné motoriky, utváření vztahu k lidovým tradicím a posilování paměti, nepříliš již logického uvažování. Znatelnou radost a uspokojení dětem většinou přinášely hudební a též pohybové aktivity i pobyt venku, při nich byl podporován mj. rozvoj hrubé motoriky a fyzické zdatnosti. Občas jsou do vzdělávacího procesu zařazovány kolektivní jazykové chvíle v podobě například artikulačních a dechových cvičení, systematickost v oblasti logopedické prevence není zavedena. Menší pozornost je rovněž věnována situačnímu učení, cíleně problémovému a kooperativnímu. Uplatňované převážně pozitivní hodnocení posilovalo sebedůvěru dětí. Podstatně méně již docházelo k poskytnutí kvalitní zpětné vazby o realizovaných aktivitách. To může dítěti napomoci v dalším záměrném pracovním úsilí, rovněž jako příležitosti k sebereflexi a vrstevnickému hodnocení, které průběžně téměř nebyly využity, pouze se okrajově promítly do vyzvání dětí k vyjádření, co se jim v daném týdnu líbilo či naopak.

Ve školní družině měli žáci po dopoledním vyučování dostatečný prostor pro odpočinek, pohybovou relaxaci i rozvoj nadání. Vychovatelka účastníkům nabízí jak řízené činnosti se společnými aktivitami (výtvarné, rukodělné, literární), tak odpočinkové činnosti se společnou četbou či volné hry podle vlastního výběru. Každý den část odpoledne tráví žáci venku pohybovými aktivitami na školní zahradě, či vycházkami do okolí školy. Řadu dalších akcí školní družina realizuje společně se základní školou.

Hodnocení výsledků vzdělávání

V základní škole mají učitelky nastavený systém ověřování znalostí žáků jak vlastními evaluačními nástroji, tak komerčními testy, kdy zjišťují úroveň výsledků vzdělávání v různých předmětech a mají tak celorepublikové srovnání. Žáci školy dosáhli v českém jazyce výsledků lepších než 80 % škol v republice, dva žáci byli oceněni za výborné výsledky. Dobré výsledky žáci získávají také při matematických, přírodovědných a sportovních soutěžích. Zpětnou vazbou o úrovni vzdělávání žáků je rovněž úspěšnost žáků pátého ročníku v přijímacím řízení na víceletá gymnázia.

Celkové i individuální výsledky vzdělávání učitelky sledují průběžně, vyhodnocovány jsou za každé čtvrtletí školního roku zejména při jednáních pedagogické rady. Ve sledovaných hodinách byli žáci hodnoceni zejména slovně, vždy motivačně pozitivně. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vzděláváni podle doporučení školských poradenských zařízení.

Ve školním roce 2021/2022 všech 35 žáků prospělo s vyznamenáním, chování měli všichni velmi dobré. Za obě pololetí zameškali žáci v průměru 130 hodin, všechny hodiny byly řádně omluvené. Žáci s rizikem školního neúspěchu využívají možnosti doučování a konzultací, učitelky jim věnují cílenější individuální podporu při výuce.

Škola se zajímá o názory zákonných zástupců, žáků i účastníků zájmového vzdělávání. V předchozích letech provedla několik dotazníkových šetření (např. spokojenost se školním stravováním, školní družinou).

Vzdělávání vhodně doplňuje nabídka každodenní zájmové činnosti (tvoření, flétna, robotika), o prázdninách se žáci mohou zúčastnit letní prázdninové školy (příběžský tábor).

V mateřské škole projevy dětí, i přes některá nepříznivá zjištění, svědčí o postupném osvojování praktických dovedností a intelektových schopností důležitých pro další rozvoj. Přiměřeně věku a osobním možnostem uměly vést rozhovor, zformulovat myšlenky a vyjádřit vlastní zážitky. Svými projevy prokazovaly odpovídající znalosti o okolním světě. Patrná je zvyšující se bohatost slovní zásoby, u některých starších dětí ještě není vyvozena a upevněna správná výslovnost všech hlásek. Při podchycení zájmu nebo plnění úkolu se dokázaly odpovídající dobu soustředit, uplatňovat dříve získané znalosti a dovednosti i dokončit zadanou úlohu. Zejména starší děti se orientovaly v základním počtu a poznaly některá písmena, mnohé již měly zařazený správný úchop tužky a příboru. Děti se v prostorách školy bezpečně pohybovaly a na dobré úrovni zvládaly základní pohybové dovednosti včetně pohybu na sněhu. V případě potřeby si dokázaly pomoci, domluvit se na postupu a některé i spolupracovat. V řešení případných problémových situací jim byly nápomocné učitelky, méně byly vedeny k hledání vlastních východisek.

Učitelky vývoj dětí sledují. Poznatky získané z pedagogické diagnostiky se promítají spíše do intuitivně uplatňovaného vhodného přístupu na základě vlastní znalosti dítěte v dílčích situacích než k systematickému posilování osobnostního rozvoje prostřednictvím plánované individualizované vzdělávací nabídky, což přetrvává od minulé inspekční činnosti. Záměrné podněcování vývoje je zřetelné u dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami, kterému je nápomocný asistent pedagoga. Preventivně jsou se zákonnými zástupci konzultovány a řešeny individuální výchovné a vzdělávací potíže jejich dětí, případně jim je doporučena návštěva odborného pracoviště (např. logopedické).

Škola se pravidelně zapojuje do života obce. Přípravuje vystoupení s dětmi a žáky při různých příležitostech (např. Mikulášská besídka, Den matek). Úzce spolupracuje s obecním úřadem a místními složkami (myslivci, hasiči).

Závěry

Vývoj školy

- Výrazné zkvalitnění materiálních a prostorových podmínek školy,
- navýšení kapacity základní školy.

Silné stránky

- Materiální a prostorové podmínky příznivě ovlivňují proces vzdělávání,
- vstřícný, respektující a empatický přístup k dětem a žákům, jednotné působení pedagogů a kladné vztahy mezi všemi účastníky vzdělávání vytváří příjemné učební prostředí a posiluje harmonický rozvoj osobnosti,
- nabídka zájmové činnosti se zapojením většiny žáků,
- prezentace školy na veřejnosti, propojení se životem obce,
- vhodné využívání blízkého přírodního prostředí k přirozenému rozšiřování znalostí o přírodě a k rozvoji fyzické zdatnosti dětí a žáků.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Výuka v hodinách nebyla vždy uzavřena shrnutím učiva se zpětnou vazbou od žáků,
- méně často probíhala diferenciací výuky, která by podpořila žáky nadané a rychleji pracující,
- na rozdílné úrovni bylo vedení dětí a žáků k sebehodnocení a vzájemného hodnocení,
- omezené využívání výsledků pedagogické diagnostiky při plánování a následné realizaci vzdělávání zohledňujícího individuální schopnosti, dovednosti a potřeby dětí.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Doplnit hodnotící procesy o prvky sebehodnocení a vzájemného hodnocení žáků,
- věnovat více času ukončování hodin se zpětnou vazbou od žáků,
- diferencovat učivo a výrazněji podpořit nadanější a rychleji pracující žáky,
- zapojit častěji digitální technologie do výuky,
- zohledňovat v mateřské škole při plánování a realizaci vzdělávací nabídky více zvláštnosti věkově smíšeného dětského kolektivu a poznatky vzešlé z pedagogické diagnostiky a dílčích hodnocení ve prospěch individualizace,
- nastavit rovnoměrně přímou pedagogickou činnost asistentky pedagoga v mateřské škole,
- využívat průběžně vhodné příležitosti k sebereflexi vlastní úspěšnosti a vzájemnému situačnímu hodnocení, rovněž tak dětem poskytovat konkrétní zpětnou vazbu pro zlepšování osobních výsledků,
- usilovat o rozvoj systematické primární logopedické prevence.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ze dne 14. 12. 2022
2. Školní matrika, školní rok 2022/2023
3. Výjimka z nejnižšího počtu žáků pro školní rok 2022/2023
4. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání s platností od 1. 9. 2022
5. Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání *Rok v mateřské škole* s platností od 1. 9. 2017
6. Školní vzdělávací program pro školní družinu s platností od 1. 9. 2018
7. Školní řád základní školy s platností od 28. 8. 2018
8. Školní řád mateřské školy s platností od 1. 9. 2019
9. Vnitřní řád školní družiny s platností od 1. 9. 2022
10. Třídní vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání – školní rok 2022/2023
11. Záznamy o dětech docházejících do mateřské školy ve školním roce 2022/2023 (výběr)
12. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na školní rok 2022/2023
13. Zápisy z jednání pedagogických rad – školní roky 2021/2022 a 2022/2023
14. Dokumentace vztahující se k vlastnímu hodnocení školy – školní roky 2021/2022 a 2022/2023
15. Rozpis přímé pedagogické činnosti – školní rok 2022/2023
16. Vlastní hodnocení školy, školní roky 2020/2021, 2021/2022
17. Konceptní záměry školy pro období 2022 - 2025
18. Rozvrhy hodin 1. – 5. ročníku, školní rok 2022/2023
19. Personální dokumentace pedagogických pracovníků, školní rok 2022/2023 (výběr)
20. Třídní knihy, školní rok 2022/2023
21. Dokumentace školní družiny, školní rok 2022/2023
22. Dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, školní rok 2022/2023
23. Preventivní program pro školní rok 2022/2023
24. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2021/2022
25. Inspekční zpráva čj. ČŠIE-1050/16-E

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místě příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

PaedDr. Marta Hunalová, školní
inspektorka, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Ladislava Jindrová, školní
inspektorka

Bc. Eva Nováková, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.